

Bingöl Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
Bingöl University
Journal of Economics and Administrative Sciences

Cilt/Volume: 8, Sayı/Issue: 2
Yıl/Year: 2024, s: 165-183
DOI: 10.33399/biibfad.1572770
ISSN: 2651-3234/E-ISSN: 2651-3307
Bingöl/Türkiye

Makale Bilgisi /Article Info

Geliş/Received: 23/10/2024 Kabul/ Accepted: 02/12/2024
Makale Türü: Araştırma Makalesi

Teknoloji Tabanlı Karar Alma Modeli Olarak Yapay Takdir Yetkisi: Türk Kamu Yönetimi İçin Bir Değerlendirme

Artificial Discretion as a Technology-Based Decision Making Model: An Assessment for Turkish Public Administration

Faruk Selahattin YOLCU*
Mehmet Seyda OZAN**

Öz

Son yıllarda dijitalleşme ve yapay zekâ teknolojilerindeki hızlı ilerlemeler, kamu yönetimi alanında önemli yeniliklerin önünü açmıştır. Bu yenilikler, daha verimli ve etkili kamu hizmeti sunumu kapsamında teknoloji tabanlı sistemlerin birçok alanda kullanılmasını sağlamış ve bu sistemler; kamu yönetiminde süreçlerin hızlandırılması, nesnellğin artırılması ve alınan kararların doğruluğunun yükseltilmesi açısından kritik araçlar haline gelmiştir. Bu gelişmeler, kamu yöneticilerinin karar alma süreçlerinde esneklik sağlayarak kamusal işleyişin en uygun şekilde sürdürülmesine katkı sağlayan takdir yetkisinin dijital araçlar ve yapay zekâ ile nasıl geliştirilebileceği konusunu güncel araştırmaların odağına yerleştirmiştir. Türkiye’de de bu anlamda yoğun çalışmalar yürütülmekte olup 2021-2025 Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi ve 2024-2025 Eylem Planı çerçevesinde teknoloji tabanlı karar alma sistemlerinin entegrasyonu büyük önem kazanmaktadır. Bu bağlama odaklanan çalışmada, betimsel analiz ve örnek olay incelemesi yöntemleri kullanılarak Türk kamu yönetiminde takdir yetkisi kavramı, yapay zekâ perspektifinden ele alınmış ve stratejik kullanım alanlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, Yapay takdir yetkisinin Türk kamu yönetimine entegrasyonunun; şeffaflık, etkinlik ve hesap verebilirlik ilkelerini destekleyerek karar alma süreçlerini hızlandırmasının yanında, kamu hizmetlerinin kalitesini artırarak daha sürdürülebilir ve etkili bir yönetim anlayışının gelişimine önemli katkılar sunabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Takdir yetkisi, yapay zekâ, stratejik yönetim, kamu yönetimi, dijitalleşme

JEL Kodları: H83

Abstract

In recent years, rapid advances in digitalization and artificial intelligence technologies have paved the way for significant innovations in the field of public administration. These innovations have enabled the use of technology-based systems in many areas within the scope of more efficient and effective public service delivery. They have become critical tools in terms of accelerating processes in public administration, increasing objectivity and increasing the accuracy of decisions taken. They have provided flexibility in the decision-making processes of public administrators. This has placed the issue of how the discretionary power that contributes to public functioning can be developed with digital tools and artificial intelligence at the center of current research. Significant studies are ongoing in Türkiye to integrate technology-based decision-making systems. This integration aligns with the 2021-2025 National Artificial Intelligence Strategy and the 2024-2025 Action Plan. In this context,

* Dr. Öğr. Üyesi, Kocaeli Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, selahattin.yolcu@kocaeli.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9942-7669>

** Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Yönetim Bilimleri ve Hukuk Anabilim Dalı, msozan@erciyes.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1821-0287>

the study focuses on the concept of discretionary power in Turkish public administration from the perspective of artificial intelligence by using descriptive analysis and case study methods and aims to evaluate its strategic usage areas. The study concludes that integrating artificial discretionary power into Turkish public administration can accelerate decision-making processes while supporting transparency, efficiency, and accountability. Additionally, it can significantly enhance the quality of public services and contribute to a more sustainable and effective management approach.

Keywords: Discretion, artificial intelligence (AI), strategic management, public administration, digitalization

JEL Codes: H83

1. GİRİŞ

Dijitalleşme ve yapay zekâ teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, kamu yönetiminde köklü dönüşümlere yol açmış ve karar alma süreçlerinde yenilikçi yaklaşımların benimsenmesine zemin hazırlamıştır. Kamu yönetiminde etkinlik, verimlilik, şeffaflık ve hesap verebilirlik gibi temel ilkelerin güçlendirilmesi gerekliliği, yapay zekâ tabanlı çözümlerin kamu hizmetlerinde yaygın şekilde kullanılmasını kaçınılmaz hale getirmiştir. Özellikle, idarenin karar alma süreçlerinde önemli bir rol oynayan takdir yetkisinin daha objektif ve veriye dayalı hale getirilmesi ihtiyacı, yapay zekâ destekli sistemlerin entegrasyonunu hızlandıran faktörlerden biri olmuştur.

Takdir yetkisi, idarenin karşılaştığı belirsiz/öngörülemez durumlar karşısında kanuni sınırlar çerçevesinde esneklik sağlayan ve en uygun çözümlerin üretilebilmesine olanak tanıyan kritik bir yetkidir (Çağlayan, 2003: 175). Ancak bu yetkinin uygulamasında insan faktörüne dayalı subjektif değerlendirmelerin devreye girmesi, kararların şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerinden sapmasına neden olabilmektedir. Geleneksel takdir yetkisi kullanımı, kamu yönetiminde zaman zaman keyfi uygulamalar, yavaş karar alma süreçleri ve kamu hizmetlerinde tutarsızlık gibi sorunlara yol açabilmektedir. Bu bağlamda takdir yetkisinin daha bilimsel, nesnel ve veriye dayalı bir zemine oturtulması için yapay zekâ teknolojilerinin sunduğu imkânlar kamu yönetiminde reform niteliğinde bir dönüşüm fırsatı sunmaktadır.

Türkiye’de, 2021-2025 Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi ve 2024-2025 Eylem Planı, yapay zekâ teknolojilerinin kamu yönetiminde geniş bir kullanım alanına sahip olmasını hedefleyen stratejik belgelerdir. Bu belgeler yapay zekâ ekosisteminin geliştirilmesi, ulusal kapasitenin artırılması ve ekonomik büyümenin desteklenmesi gibi önemli hedefler içermektedir. Ancak, bu strateji ve eylem planının, yapay zekâ kullanımına ilişkin etik, hukuki ve toplumsal riskleri ele alma konularına daha fazla vurgu yapması beklenmektedir. Özellikle, algoritmik yanlılık, veri gizliliği ihlalleri, şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmalarının oluşturulması gibi hususlar daha fazla detaylandırılmalıdır. Ayrıca, otonom sistemlerin karar alma süreçlerinde doğurabileceği sosyal eşitsizlikler ve etik sorunlar gibi potansiyel risklere yönelik somut çözümler geliştirilmelidir. Bununla birlikte stratejik belgelerin güçlü bir başlangıç noktası sunduğu, teknolojik ilerlemeyi desteklediği ve ulusal kalkınma hedefleri doğrultusunda süreçlere yön verdiği bir gerçektir. Bahsedilen hususların ele alınması ve etik çerçevelerin güçlendirilmesiyle, Türkiye’nin yapay zekâ alanında uluslararası rekabet gücünü artırması mümkündür. Bu stratejik çerçeve doğrultusunda, kamu yönetiminde yapay zekâ tabanlı takdir yetkisi uygulamaları büyük önem kazanmaktadır. Yapay zekâ sistemleri, büyük veri analitiği ve makine öğrenimi gibi ileri teknolojiler aracılığıyla karar alma süreçlerini optimize ederek daha hızlı, doğru ve şeffaf kararlar alınmasına olanak tanımaktadır. Bu bağlama odaklanan çalışma, Türk kamu yönetiminde yapay takdir yetkisi kavramını, dijitalleşmenin ve yapay zekâ teknolojilerinin etkisi bağlamında incelemekte ve bu teknolojilerin mevcut takdir yetkisi uygulamaları üzerindeki potansiyel etkilerini araştırmaktadır.

Çalışma, betimsel analiz ve örnek olay incelemeleri yoluyla, yapay takdir yetkisinin Türk kamu yönetiminde nasıl uygulanabileceğini ve bu uygulamanın potansiyel katkılarını ele almaktadır. Örnek olaylar arasında imar izinleri, sosyal yardım dağıtımı, vergi muafiyetleri, kamu ihaleleri ve güvenlik tedbirleri gibi geniş bir yelpazeye yayılan alanlar yer almaktadır. Bu alanlarda yapay zekâ tabanlı sistemlerin kullanımı, karar alma süreçlerinde hız ve verimliliği artırmanın yanı sıra, kamu yöneticilerine daha objektif ve tarafsız çözümler sunma potansiyeline sahiptir. Ayrıca yapay zekâ destekli takdir yetkisinin potansiyel kullanım alanları sadece karar alma süreçlerinin iyileştirilmesi ile sınırlı kalmamakta; aynı zamanda kamu yönetiminde hesap verebilirlik ve şeffaflığın artırılması, kaynakların daha verimli kullanılması ve kamu hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesi gibi önemli kazanımlar sağlamaktadır. Çalışmada, yapay zekâ tabanlı takdir yetkisinin avantajları geleneksel takdir yetkisi ile karşılaştırılarak incelenmekte, bu yeniliklerin kamu yönetimindeki dönüşüm hareketlerine nasıl katkı sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

2. TAKDİR YETKİSİ KAVRAMI

Takdir yetkisi kavramı kanun koyucuların her durumu/ihtimali öngörmesi ve bu kapsamda ayrıntılı düzenlemeler yapması mümkün olmadığından kamu hizmetlerinin sürekli değişen ve karmaşıklaşan doğasıyla yakından ilişkilidir. Bu nedenle takdir yetkisi, idarenin karşılaştığı farklı durumlara uygun çözümler üretebilmesi için vazgeçilmez bir araç olarak kabul edilmektedir (Karatepe, 1995: 71-72). Kamu hizmetlerinin etkin, verimli ve hızlı bir şekilde yürütülmesini sağlayan bu yetki, idarenin karşılaştığı olaylar arasında fark gözetmeksizin benzer kararlar almasını mümkün kılmaktadır. Bu doğrultuda takdir yetkisi, yasaların belirlediği sınırlar dâhilinde ve mevzuatın öngördüğü genel ilkeler doğrultusunda somut olayın özelliklerine göre en uygun çözümü bulma çabası olarak kabul edilmektedir (Tetik, 2017: 251). Takdir yetkisi karar vericilerin hem objektif kriterlere hem de öznel değerlendirmelere dayanan bir değerlendirme süreci yürütmesini gerektirmektedir.

Takdir yetkisi, kamu yönetimi literatüründe normatif çerçeve, karar verme süreci ve denetim mekanizmaları olmak üzere üç temel unsur üzerinden ele alınmaktadır. Normatif çerçeve, idarenin hukuka bağlı kalmasını sağlayan ilkelerden oluşmaktadır. İdare, hukukun üstünlüğü ilkesine bağlı kalarak takdir yetkisini kullanmakta, bu da idarenin hukukun sınırları içerisinde kalmasını garanti altına almaktadır. Diğer yandan karar verme süreci idarenin somut olaylara esnek çözümler üretebilmesini ve yerindelik değerlendirmesi yaparak en uygun kararları almasını ifade etmektedir (Forst ve Shawn, 2010: 13). Denetim mekanizmaları ise idarenin kararlarının yargısal denetime tabi olmasını ve bu sayede keyfi uygulamaların önüne geçilmesini sağlamaktadır. Bu mekanizmalar idarenin takdir yetkisini kötüye kullanmamasını güvence altına almaktadır. Türk idare hukuku bakımından takdir yetkisi, Fransız idare hukukunun etkisi altında gelişmiş olup, hukuka bağlı devlet ilkesi doğrultusunda idarenin her türlü işlem ve eyleminin yargı denetimine tabi olduğunu düzenlemektedir (Dinçkol, 2013: 1568). 1961 Anayasası, Madde 114 ile idarenin takdir yetkisini kullanırken keyfi davranmasının önüne geçmek amacıyla yargısal denetimi zorunlu kılmıştır. Bu bağlamda, idarenin takdir yetkisini hukuka uygun olarak kullanması, kamu yararını gözetmesi ve yargı denetimine açık olması gerekmektedir (Yayla, 1964: 208-210). 1982 Anayasasında ise 125. Maddede idarenin yargısal denetime tabi olduğu ifade edilmiştir (T. C. Anayasası, 1982, 40).

Kanunların açık hükümler koyduğu durumlarda idarenin takdir yetkisi bulunmamaktadır; bu tür durumlarda idare, bağlı yetki çerçevesinde hareket etmek zorundadır. Kanunun belirlediği çerçevede, idarenin belirli bir konuda tek bir çözüm yolu

vardır ve idare, bu çözüm yolunun dışına çıkamamakta, takdir yetkisi kullanamamaktadır. Takdir yetkisi, kanunda belirlenen şartlar oluştuğunda idarenin işlemi yapma zorunluluğunu ifade bağlı yetkiden (Çağlayan, 2019: 402) farklı olarak idarenin karşılaştığı olaylarda nasıl ve ne zaman hareket edeceği konusunda seçenekler sunmaktadır. Bağlı yetki, idarenin belirli bir olaya karşı yalnızca yasaların belirlediği çerçevede hareket etmesini zorunlu kılarken, takdir yetkisi daha geniş bir hareket alanı sağlamaktadır (Seçkin ve Üstün, 2015: 510-511). Ancak, kanunların belirsiz kavramlar içerdiği durumlarda veya teknik bilgi ve değerlendirme gerektiren konularda idareye daha geniş bir hareket alanı tanınmaktadır. Örneğin, “kamu yararı,” “genel ahlak” gibi kavramlar belirsiz olduğu için idare, bu kavramları yorumlayarak karar almakta serbesttir. Ancak bu serbestlik, idarenin tamamen özgür olduğu anlamına gelmemektedir. İdarenin kendisine tanınan bu esnek alanı kamu hizmetlerinin gerekliliklerine ve hukuk devleti ilkelerine uygun şekilde kullanması gerekmektedir. Bu gibi durumlarda idarenin karar verme süreci hem kamu hizmetinin gereklerine hem de toplumun ihtiyaçlarına uygun olacak şekilde düzenlenmektedir (Bulut, 2018: 236). Yine de idare, bu yorumları yaparken hukukun genel ilkelerine ve hizmetin gereklerine uygun şekilde hareket etmekte yükümlüdür.

Takdir yetkisi ile diğer idari yetkiler arasında belirgin farklar bulunmaktadır. Hükümet tasarrufları, olağanüstü yetkiler ve yerindelik denetimi, takdir yetkisinden farklı kavramlar olarak idarenin faaliyetlerini düzenlemektedir. Hükümet tasarrufları, yürütmenin üst düzeyde aldığı siyasi kararlar olup yargı denetimine tabi değildir. Buna karşın takdir yetkisine dayanan idari işlemler her zaman yargı denetimine açıktır ve idarenin hukuka uygunluk denetimi çerçevesinde incelenmektedir. Hükümet tasarruflarının yargı denetimi dışında olması siyasi niteliğinden kaynaklanmaktadır. Olağanüstü yetkiler ise, sadece olağanüstü hallerde ve belirli hukuki düzenlemeler çerçevesinde kullanılabilen geniş yetkiler olup, idarenin kriz dönemlerinde kamu düzenini ve güvenliğini sağlamak için ihtiyaç duyduğu yetkililerdir. Olağanüstü yetkiler de belirli sınırlar dâhilinde kullanılmakta ve yalnızca belirli durumlar karşısında devreye sokulmaktadır (Kalabalık, 1997: 223-224).

Takdir yetkisinin yargısal denetimi ise “Objektif Realite Tezi” çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu teze göre, idarenin takdir yetkisini kullanırken hukuki ve toplumsal gereksinimleri göz önünde bulundurması gerekmektedir (Yayla, 1964: 206-207). İdarenin her kararında kamu yararına uygunluk ve hukuki sınırlar dikkate alınmalıdır. Bu denetim mekanizması idarenin keyfi uygulamalardan kaçınmasını ve kamu yararına yönelik kararlar almasını sağlamaktadır. Aynı zamanda, yargısal denetim, idarenin takdir yetkisini kötüye kullanmasını engelleyen önemli bir güvence mekanizması olarak işlev görmektedir. Bu doğrultuda takdir yetkisi kullanımında dikkat edilmesi gereken önemli temel ilkeler şunlardır:

- **Hukuka uygunluk:** İdarenin takdir yetkisini kullanırken her zaman hukukun üstünlüğüne riayet etmesi zorunludur. Takdir yetkisinin hukukun dışına çıkması, idarenin meşruiyetini zedelemektedir.
- **Kamu yararı:** Karar alma süreçlerinde kamu yararının gözetilmesi, idarenin takdir yetkisini keyfi kullanımının önüne geçmektedir. Kamu yararının sağlanması, idarenin temel sorumluluklarından biridir.
- **Yargı denetimi:** İdarenin takdir yetkisi yargı denetimine tabi olup, yerindelik denetimi yapılamasa da hukuka uygunluk denetimi her zaman geçerli olmaktadır. Yargı, idarenin takdir yetkisini kötüye kullanıp kullanmadığını hukuka uygunluk açısından değerlendirmektedir.

Sonuç olarak takdir yetkisi, idarenin karşılaştığı olaylara esnek çözümler üretebilmesine imkân tanıyan önemli bir hukuki araç olarak işlev görmektedir. Ancak, bu yetkinin kullanımı hukuk devleti ilkeleri ile sınırlandırılmaktadır. Bu kapsamda yargı denetimine tabi tutulmaktadır. İdarenin takdir yetkisini kamu yararı doğrultusunda ve hukuka uygun şekilde kullanması gerekliliği bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda takdir yetkisi, kamu hizmetlerinin yürütülmesinde etkinliği sağlamakta; aynı zamanda kamu yararını gözeten ve hukuka uygun bir idari işleyişin devamını sağlayan temel bir araç olarak değerlendirilmektedir.

3. DERİN ÖĞRENME VE YAPAY TAKDİR YETKİSİ

Yapay takdir yetkisi, yapay zekâ sistemlerine belirli bir özerklik ve karar alma kapasitesi kazandırarak karmaşık idari ve yönetsel süreçlerde kullanılan modern bir araç olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram yapay zekâyâ dayalı sistemlerin, belirli kurallar ve parametreler çerçevesinde bağımsız kararlar alabilmesi ve bu kararları büyük veri setleri ile algoritmalar üzerinden analiz ederek oluşturabilmesi anlamına gelmektedir. Yapay takdir yetkisi, özellikle kamu yönetimi alanında idarenin karşılaştığı belirsiz ve karmaşık durumlar için stratejik bir çözüm sunmaktadır. Büyük veri analitiği, makine öğrenimi ve derin öğrenme gibi ileri düzey teknolojilerle donatılan yapay zekâ sistemleri, geçmiş verilerden öğrenerek karar alma süreçlerini sürekli olarak optimize edebilmekte ve çeşitli senaryolara uygun tepkiler geliştirebilmektedir. Yapay zekâ, özellikle derin öğrenme teknikleri sayesinde, karmaşık veri kümelerinden anlam çıkarma ve gelecekteki kararlar için öngörülerde bulunma kapasitesine sahiptir. Bu kapsamda derin öğrenme, yapay takdir yetkisinin en önemli bileşenlerinden biri olarak kamu yönetimindeki karar alma süreçlerini daha etkili ve verimli kılmaktadır.

Derin öğrenme, yapay zekâ sistemlerinin büyük veri setlerinden öğrenme ve bu verilere dayalı olarak karar alma yeteneğini geliştiren önemli bir tekniktir. Derin öğrenme ve özerk sistemlerin gelişimi, bilgisayarların daha karmaşık görevlere uyum sağlayarak insan benzeri kararlar alabilmesini mümkün kılmıştır. Bu alanda önemli bir adım, Sepp Hochreiter ve Jürgen Schmidhuber tarafından 1997’de tanımlanan LSTM (Long Short-Term Memory) modeli ile atılmıştır. LSTM, yapay zekâ sistemlerinin zaman serisi analizleri ve dil işleme gibi alanlarda veri işleme yeteneğini geliştirerek belleğe dayalı işlemler yapabilmesine olanak tanımıştır (Hochreiter ve Schmidhuber, 1997: 6-9). Derin öğrenmenin önde gelen isimlerinden biri olan Yann LeCun, 1998 yılında geliştirdiği Evrişimli Sinir Ağları (CNN, Convolutional Neural Networks) ile görüntü tanıma ve belge sınıflandırma alanlarında önemli başarılar elde etmiştir. LeCun’un bu çalışması, özellikle belge tanıma sistemlerinde çığır açan bir uygulama olarak kabul edilmektedir (LeCun, 1998: 2317-2318). Geoffrey Hinton, 2006 yılında yayımladığı “A Fast Learning Algorithm for Deep Belief Nets” adlı çalışmasında, derin öğrenme modellerinin eğitiminde kullanılan hızlı bir algoritma olan karşılaştırmalı sapma (contrastive divergence) yöntemini tanıtarak derin öğrenme alanında yeni bir sayfa açmıştır (Hinton, 2006: 1546-1547). Aynı şekilde, Yoshua Bengio’nun 2009 tarihli “Learning Deep Architectures for AI” makalesi, derin öğrenme mimarilerinin temel ilkelerini ortaya koymuş ve bu alandaki uygulamaları genişletmiştir (Bengio, 2009: 4-6). Ian Goodfellow ve arkadaşları 2014’te Üretken Rekabet Ağları’nı (GANs, Generative Adversarial Nets) tanıtarak veri üretimi süreçlerinde devrim yaratmış ve yapay zekâyâ yeni bir yön kazandırmıştır (Goodfellow vd., 2014: 7-8). Aynı dönemde, Kaiming He ve ekibi tarafından geliştirilen Rezidüel Öğrenme (Residual Learning) konsepti, derin ağların daha verimli bir şekilde eğitilmesine katkı sağlamıştır (He vd., 2016: 772-775). Bu bilimsel gelişmeler, derin öğrenmenin yapay zekâ sistemlerindeki evrimini şekillendirmiş ve yapay takdir yetkisi gibi kavramların temelini

oluşturmuştur. Derin öğrenmenin sağladığı özerklik ve esneklik, teknoloji tabanlı sistemlerinin kamu kuruluşlarına yönelik veri temelli, nesnel ve hızlı kararlar almasını mümkün kılmaktadır. Derin öğrenmenin bu alandaki katkıları, kamu kuruluşlarının karmaşık durumlarla başa çıkma ve hızlı yanıt verme yeteneğini artırmaktadır.

Otonom ve gözetimsiz süper yapay zekâ, insan müdahalesine ihtiyaç duymadan karar alma kapasitesine sahip sistemleri ifade etmektedir. Bu tür sistemler, büyük miktarda veriyi işleyerek karmaşık sorunlara hızlı ve kesin çözümler üretmektedir. Süper yapay zekâ, yönetimden sağlığa, güvenlikten ekonomi politikalarına kadar geniş bir yelpazede karar alma süreçlerini dönüştürmektedir. Ancak, bu tür sistemlerin geleneksel takdir yetkisini pasifize etmesi, etik değerlerin, sosyal bağlamın ve kültürel normların karar süreçlerinden uzaklaştırılmasına yol açabilmektedir. Tam otonom yapay zekâ sistemleri, karar alma süreçlerinde salt algoritmik doğruluk üzerine inşa edilmiş bir yapı sunmaktadır. Bu durum, süreçlerin hızını ve verimliliğini artırırken, insan duyarlılığı gerektiren durumlarda sosyal olarak adil davranmayabilmektedir (Spiceworks, 2022). Otonom sistemlerin etik olmayan uygulamaları, ayrımcılığı yeniden üretme veya toplumsal eşitliği zedeleme riski taşımaktadır. Ayrıca, bu sistemler üzerindeki hesap verebilirlik eksikliği, hataların sorumluluğunu üstlenecek bir mekanizmanın bulunmaması gibi kritik sorunlara yol açmaktadır. Bu bağlamda otonom süper yapay zekâ, bireylerin etik ve kültürel katkılarını göz ardı eden bir karar alma mekanizması oluşturma potansiyeliyle toplumsal yapı üzerinde olumsuz etkilere sebebiyet verebilir.

Yapay takdir yetkisi, otonom ve süper yapay zekâ sistemlerinin etik değerleri ve kültürel normları göz ardı etme potansiyelinin aksine, insan duyarlılığını ve sosyal bağlamı karar alma süreçlerine entegre etmeyi hedeflemelidir. Yapay takdir yetkisinin yalnızca nesnellik ve verimlilik gibi avantajlara odaklanması yeterli değildir; aynı zamanda, etik-kültürel hassasiyetlerle uyumlu ve hesap verebilir bir şekilde yapılandırılması gerekmektedir. Bu kapsamda geleneksel takdir yetkisinin bireylerin yargılarına ve tecrübelerine dayanarak karar verme süreçlerini içerdiğini, yapay takdir yetkisinin ise büyük veri setleri ve etik hassasiyetlere uyumlu algoritmalarla nesnel ve tarafsız bir karar alma sürecine işaret ettiğini söylemek mümkündür. Aşağıdaki tablo, bu iki karar alma yöntemini çeşitli açılardan karşılaştırarak, aralarındaki temel farkları özetlemektedir.

Tablo 1: Geleneksel Takdir Yetkisi ve Yapay Takdir Yetkisi Karşılaştırması

	Geleneksel Takdir Yetkisi	Yapay Takdir Yetkisi
Karar Verme Süreci	İnsan faktörüne dayalı subjektif değerlendirmeler söz konusu olabilmektedir.	Veri analitiği ve algoritmalar aracılığıyla objektif ve sistematik değerlendirmeler yapılır.
Veri Kullanımı	Sınırlı veri kullanımı hâkim olup, genellikle kişisel tecrübeye dayalı süreçler işletilir.	Süreç geniş çaplı veri setleri, büyük veri analitiği ve sürekli güncellenen veriler ile işletilir.
Hız ve Verimlilik	Karar verme süreci zaman alabilir ve beşerî hatalara açıklık söz konusudur.	Hızlı ve isabetli karar verme mümkün hale gelir.
Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik	Kararların neden alındığına dair net açıklamalar yapmak zor olabilir.	Karar verme süreci ve sonuçları algoritmalar tarafından izlenebilir, açıklanabilir ve daha şeffaf/hesap verebilir hale getirilebilir.
Esneklik ve Uyarlanabilirlik	Esneklik ve uyarlanabilirlik beşerî faktöre bağlıdır, haliyle değişen koşullara uyum sağlama süreci daha uzun olabilir.	Algoritmaların dinamik yapısı sayesinde değişen koşullara hızlı uyum sağlanabilir.
Nesnellik ve Tarafsızlık	Beşerî önyargılar ve subjektif değerlendirmeler nedeniyle nesnellik sorunu yaşanabilir.	Algoritmaların veri ve analiz tabanlı olması daha nesnel ve tarafsız kararlar alınmasını kolaylaştırabilir.
Etik ve Hukuki Sorunlar	Beşerî faktörün etik değerlere ve hukuki düzenlemelere uygun hareket etmesi beklenir, ancak uygulamada ihlaller gerçekleşebilir.	Etik ve hukuki düzenlemeler algoritmaların tasarımında yer aldığı için ihlal olasılığı yok denecek kadar azdır.
Kararların İzlenebilirliği	Kararların geçmişi ve gerekçeleri belgelendirilebilir, ancak bunun yanında detaylı analiz zor olabilir.	Kararların tüm adımları ve gerekçeleri algoritmalar tarafından izlenir ve kaydedilir, geçmişe dönük detaylı analiz ve raporlama mümkündür.
Geri Bildirim ve Öğrenme	Geri bildirim süreçleri yavaş ve sınırlı olabilir, öğrenme kişisel tecrübelerle sınırlıdır.	Geri bildirim ve öğrenme süreçleri sürekli, bu süreçler algoritmaların performansını artırmak için düzenli olarak kullanılır.
Maliyet	Kaynak maliyetleri yüksek, zaman ve eğitim gereksinimleri fazla olabilir.	İlk yatırım maliyeti yüksek olsa da orta/uzun vadede operasyonel maliyetlerin düşmesi ve verimlilik artışı sağlanabilir.
Karar Kalitesi	Karar kalitesi kişilerin bilgi ve tecrübesine bağlı olarak değişkenlik gösterebilir.	Veri temelli algoritmik karar verme süreçleri sayesinde yüksek ve tutarlı karar kalitesi mümkün hale gelir.

Kaynak: Tablo yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 1’den anlaşılacağı üzere geleneksel takdir yetkisi insan faktörüne dayanarak daha esnek ve deneyim odaklı bir karar verme süreci sunarken, yapay takdir yetkisi veri analitiği ve algoritmalar aracılığıyla daha objektif, hızlı ve verimli sonuçlar elde etmeye imkân tanımaktadır. Geleneksel takdir yetkisi insan faktörüne dayalı olup subjektif değerlendirmelerle şekillenirken, yapay takdir yetkisi veri odaklı ve algoritmalarla desteklenen objektif bir süreci benimsemektedir. Geleneksel yaklaşımda karar verme süreçleri daha yavaş ve hata yapma olasılığı daha yüksekken, yapay takdir yetkisinde kararlar daha hızlı ve isabetli alınabilir. Nesnellik, etik ve hukuki uyumluluk yapay takdir yetkisinde daha güçlü şekilde sağlanabilirken, geleneksel sistemde kişisel önyargılar ve ihlaller daha olasıdır.

Bunların yanında yapay takdir yetkisinin uygulanmasında algoritmik yanlılık ve şeffaflık eksikliği gibi riskler dikkatle ele alınmalıdır. Çünkü algoritmaların geçmiş verilere dayalı önyargıları yeniden üretme potansiyeli bulunmaktadır. Örneğin sağlık sektöründe kullanılan

bir algoritmanın, siyahi hastaları beyaz hastalara göre daha az hasta olarak değerlendirdiği belirlenmiştir. Bunun nedeni, sağlık ihtiyaçlarını değerlendirmek için kullanılan verilerin maliyet temelli bir proxyye dayandırılmasıdır. Siyahi hastaların sağlık hizmetlerine erişimindeki eşitsizlikler nedeniyle bu tür algoritmalar yanıltıcı sonuçlar üretebilmektedir (Obermeyer vd., 2019: 447). Bu risk, yalnızca sağlık sektörüne özgü olmayıp, eğitim, adalet ve kamu yönetimi gibi pek çok alanda da geçerli olabilir. Bu ve benzer risklerin yönetilmesi için algoritmaların şeffaf ve etik ilkelere uygun şekilde tasarlanması önemlidir. Doğru bir tasarım, düzenleyici çerçeveler ve periyodik denetimlerle algoritmik yanlışlıkların tespit edilmesi ve azaltılması sağlanabilir. Böylelikle yapay takdir yetkisi, toplumsal güveni artıracak şekilde fayda sağlayabilir.

4. KAMU YÖNETİMİNDE YAPAY TAKDİR YETKİSİ KULLANIMI

Kamu yönetimi alanında yapay takdir yetkisi, yapay zekâ ve otomasyon teknolojilerinin kullanılmasıyla kamu kuruluşlarının daha hızlı, etkili ve objektif kararlar almasına olanak tanımaktadır. Bu bağlamda dünyadaki bazı kamu kuruluşları yapay takdir yetkisinden faydalanarak süreçlerini iyileştirmekte ve hizmet kalitesini artırmaktadır. Kamu yönetiminde yapay takdir yetkisinden faydalanılması bağlamında dünyadaki kamu kuruluşlarından verilebilecek örnekler aşağıda ifade edilmiştir:

- **Kanada Otomatik Karar Alma Direktifi:** 1 Nisan 2019'da Kanada'da yürürlüğe giren Otomatik Karar Alma Direktifi, yapay zekâ ve algoritmalar kullanılarak otomatik kararların alınmasını sağlamaktadır. Bu direktif olumsuz sonuçların azaltılması amacıyla düzenli olarak gözden geçirilmektedir. Otomatik kararlar, algoritmik etki değerlendirmesine tabi tutulmakta ve risk seviyelerine göre (düşükten çok yüksek riskliye kadar) sınıflandırılmaktadır. Düşük riskli işlemler insan müdahalesi gerektirmemekte, yüksek riskli işlemler ise insan onayı gerektirmektedir. Böylece idari süreçlerin şeffaflığı, kalite güvencesi ve etkili yönetimi sağlanmaktadır (Akburakçı, 2021: 9192).
- **Kanada Vergi Dairesi (CRA):** Kanada Vergi Dairesi, yapay takdir yetkisini vergi tabanını denetlemek ve dolandırıcılık tespit etmek amacıyla kullanmaktadır. Makine öğrenimi algoritmaları ve veri analizi, vergi mükellefleri arasında potansiyel uyumsuzlukları tespit etmeye yardımcı olmaktadır (Raso, 2021: 4-5).
- **ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon):** Pentagon, yapay takdir yetkisi kullanarak askeri stratejiler geliştirmekte ve savunma sistemlerini optimize etmektedir (Federal News Network, 2023).
- **ABD Gümrük ve Sınır Koruma Bürosu (CBP):** ABD Gümrük ve Sınır Koruma Bürosu, yapay takdir yetkisini kullanarak gümrük kontrollerini ve sınır güvenliği işlemlerini optimize etmektedir. Büyük veri analitiği ve yapay zekâ kullanımıyla CBP, potansiyel tehditleri daha hızlı ve etkili bir şekilde belirleyebilmektedir (US CBP, 2020).
- **Çin Devlet Konseyi:** Çin, kamu güvenliği ve kolluk kuvvetlerinin operasyonları gibi alanlarda yapay zekâ destekli karar sistemlerinden faydalanarak şehir güvenliğini artırmak ve suç önleme stratejileri geliştirmektedir (Chen vd., 2019: 106-107).
- **Estonya E-Devlet Uygulamaları:** Estonya, e-devlet uygulamalarında yapay takdir yetkisinden yararlanan öncü bir ülke konumundadır. Vergi beyanları ve kamu hizmetlerine erişim gibi birçok süreci takdir yetkisiyle entegre ederek vatandaşlara hızlı ve kullanıcı dostu bir hizmet sunmaktadır (Vaba Eesti Sõna, 2020).

- **Birleşik Krallık Sağlık Hizmetleri (UKHS):** UKHS, yapay takdir yetkisi kullanarak tıbbi görüntülemeler üzerinden hastalık teşhisleri, tedavi planları üretmekte ve hastane kaynak yönetiminde etkililik sağlamaktadır (Kerasidou vd., 2023: 842).

Bu uygulamalar büyük veri analitiği, makine öğrenimi ve yapay zekâ gibi teknolojilerin kamu yönetimi alanındaki potansiyelini ortaya koymaktadır. Genel olarak dünyadaki birçok gelişmiş kamu kuruluşu, yapay takdir yetkisini kullanarak süreçlerini optimize etmekte, verimliliği artırmakta ve daha objektif kararlar alabilmektedir. Yapay takdir yetkisi, bilgisayar bilimleri ve yapay zekâ alanındaki ilerlemelerle birlikte birçok kamu kuruluşunun hizmet sunumunu ve operasyonlarını optimize etme amacıyla kullanılan güçlü bir araç haline gelmiştir. Bu teknoloji, dünya genelinde savunma, güvenlik, şehir yönetimi, sağlık hizmetleri gibi çeşitli alanlarda uygulanmaktadır. Bu kapsamdaki yapay takdir yetkisi kullanımına ilişkin potansiyel alanlar ise şöyledir:

- Vergi denetimlerinde etkinlik artışı
- Gümrük ve sınır kontrollerinde hız ve hassasiyet
- Sağlık hizmetlerinde erken teşhis ve tedavi planları
- E-devlet uygulamalarında otomasyon ve kullanıcı dostu hizmetler
- Şehir yönetiminde sürdürülebilir planlama
- Kamu kaynaklarının verimli kullanımı
- Hukuki süreçlerde daha güvenilir ve adil kararlar
- Risk analizi ve önceden müdahale
- Personel performans değerlendirmesi
- Hibe ve proje değerlendirmesi

Takdir yetkisi kullanımına ilişkin yer verilen bu alanlar kamu yönetimi bağlamında yapay takdir yetkisinin potansiyel katkılarına dair genel bir bakış sunmaktadır. Kamu kuruluşları tarafından yürütülen hizmetlerin takdir yetkisiyle entegrasyonu, ilgili iş süreçlerini iyileştirmekte ve hizmet yararlanıcıları açısından memnuniyeti artırmaktadır. Bu bağlamda yapay takdir yetkisi kullanımının yaygınlaştırılması sadece kamu hizmetlerinin etkinliğini artırmakla kalmayıp, aynı zamanda karar alma süreçlerinde insan faktöründen kaynaklanan hataları azaltarak objektifliği ve tarafsızlığı güçlendirmektedir. Ayrıca bu sistemlerin hızlı veri analizi ve öngörü kapasitesi, kamu yönetiminde proaktif karar alma mekanizmalarının geliştirilmesine olanak sağlamaktadır. Yapay takdir yetkisinin bu potansiyel alanlarda kullanımı kamu yönetiminin daha dinamik, esnek ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşmasına yardımcı olurken, kamu kaynaklarının verimli kullanımı ve toplum yararına daha etkin politikaların hayata geçirilmesine imkân tanımaktadır.

5. TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE YAPAY TAKDİR YETKİSİ VE POTANSİYEL KULLANIM ALANLARI

Türk kamu yönetiminde takdir yetkisi, idarenin esneklik tanıyan bir yetki olarak toplumsal ihtiyaçları karşılamak amacıyla kullanılsa da takdir yetkisinin uygulamasında zaman zaman keyfi ve öngörülemeyen sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Bu yetkinin kullanımında en sık karşılaşılan sorunlardan biri şeffaflık eksikliğidir; alınan kararların gerekçelerinin tam olarak açıklanmaması, süreçlerin şeffaflığına işaret etmekte ve nesnellik endişesi oluşturmaktadır. Bu durum kamuoyunda güven sorunlarına yol açmaktadır. Ayrıca hesap verebilirlik zayıflığı önemli bir eleştiri noktasıdır; kamu görevlilerinin takdir yetkisine dayalı kararlarının hukuki temellerinin yeterince kuvvetli olmaması önemli bir sorundur (Gülener, 2011: 217). Bir diğer eleştiri ise takdir yetkisinin keyfi karar alma riskini artırmasıdır. Bu yetkinin geniş ve sınırsız şekillerde yorumlanması, kararların objektiflikten uzaklaşmasına ve kişisel inisiyatiflere dayalı oluşmasına neden olabilmektedir. Bu durum kamuoyunda adalet algısını zedelemekte ve hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Denetim eksikliği ise idarenin aldığı kararların yargı ve denetim organları tarafından yeterince kontrol edilmemesiyle ortaya çıkmakta ve yetki suistimalini önlemekte yetersiz kalmaktadır. Kamusal çıkarın ikinci planda kalması da bir diğer eleştiri konusudur; özellikle yerel yönetimlerde ve kamu ihalelerinde kararların şahsi çıkarlar doğrultusunda alınabilmesi, toplumsal faydanın göz ardı edilmesine neden olmaktadır (Çamur, 2020, 606-607). Diğer yandan benzer durumlar/olaylar karşısında farklı kararlar alınması da yönetim yapısına olan güveni azaltmaktadır.

Türk kamu yönetimi bu yapısal sorunlarla mücadele etmek ve idari süreçlerde daha etkin, şeffaf ve objektif kararlar alınmasını sağlamak amacıyla stratejik belgelerle yapay zekâ teknolojilerinin entegrasyonuna yönelmiş bulunmaktadır. Bu doğrultuda Türkiye’de, karar alma süreçlerinde daha nesnel ve veriye dayalı yöntemler geliştirme ihtiyacı göz önünde bulundurularak Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025 ve 2024-2025 Eylem Planı kapsamında takdir yetkisi ve yapay zekâ ilişkisine yönelik şu adımları atmıştır:

- **Karar Alma Süreçlerinde Yapay Zekâ Entegrasyonu:** Yapay zekâ teknolojilerinin kamu yönetimi içindeki karar alma süreçlerine entegre edilmesiyle idari kararların daha hızlı ve objektif bir şekilde alınması hedeflenmektedir. Büyük veri analizleri ve hesaplama kapasitesi ile yapay zekâ, veriye dayalı analizlerle toplumsal ihtiyaçların daha iyi anlaşılmasına olanak tanıyacak ve idari kararların keyfi olmaktan çıkarak bilimsel temellere dayanmasını sağlayacaktır. Bu kapsamda; *Daha Zeki UYAP, İş Sağlığı ve Güvenliği Bilgi Yönetim Sistemi, Neyim Var?, Kolay İhracat Platformu, Sosyal Medya Anomali Tespiti, Yapay Zekâ ile COVID-19 Tespiti* gibi çeşitli yapay zekâ uygulamaları aktif olarak hayata geçirilmiştir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2021, 54-56).
- **Eylem 1.8 - İleri Analitik ve Yapay Zekâ Eğitim Programları:** Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi, TÜBİTAK ve ilgili bakanlıklar öncülüğünde kamu kurumlarında yetkin personel sayısının artırılması amacıyla ileri analitik ve yapay zekâ ile ilgili eğitim programları yürütülecektir. Bu programlar kamu görevlilerinin yapay zekâ tabanlı süreçlere entegre olmasını ve etkin şekilde kullanabilmesini sağlayacaktır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2024: 2).
- **Eylem 6.1 - Kamu Yapay Zekâ Ekosistem Çağruları:** Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi ve ilgili bakanlıklar öncülüğünde kamu idarelerinin ihtiyaçlarını sektör uzmanlığı ile eşleştirmek üzere yeni “Kamu Yapay Zekâ Ekosistem Çağruları”

açılacaktır. Bu çağrılar, yapay zekâ uzmanlarını yetiştirmeye ve alanda istihdamı artırmaya yönelik önemli adımlar içermektedir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2024: 11).

- **Eylem 6.2 - Yapay Zekâ Destekli Risk Yönetimi Sistemleri:** Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Türk Standartları Enstitüsü, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve TÜBİTAK iş birliği ile, yapısal ve iş gücü dönüşümünü hızlandırmak amacıyla “Yapay Zekâ Risk Yönetimi Sistemi Belgelendirme Programı” hayata geçirilecektir. Bu program, yapay zekâ ürünlerinin risk odaklı değerlendirilmesine imkân tanıyacak şekilde tasarlanmıştır. Risk yönetimi sistemleri, takdir yetkisinin kullanıldığı süreçlerde yapay zekâ destekli risk analizleri yaparak daha güvenli ve hukuka uygun kararlar alınmasına olanak sağlayacaktır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2024: 11). Kamu yöneticileri, yapay zekâ sayesinde alternatif senaryoları ve olası riskleri değerlendirerek kamu yararını gözeterek sağlam temelli kararlar alabileceklerdir. Böylece, takdir yetkisinin keyfi kullanımı riski minimize edilecek ve daha bilimsel sonuçlar elde edilecektir.
- **Eylem 6.3 - Güvenilir Yapay Zekâ Damgası Uygulaması:** Türk Standartları Enstitüsü, TÜBİTAK, Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve ilgili STK’ler iş birliği ile yapısal ve iş gücü dönüşümünü hızlandırmaya yönelik bir adım olarak, “Güvenilir Yapay Zekâ Damgası” oluşturulacaktır. Bu damga, yapay zekâ destekli kararların denetlenebilirliğini ve güvenilirliğini artırmayı hedeflemektedir. Belgelendirme mekanizması doğrultusunda, denetim ve yasal uyum çerçevesinde yapay zekânın sunduğu önerilerle idari süreçlerde daha güvenilir ve hukuka uygun kararlar alınması sağlanacaktır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2024: 11). Kamu yönetiminde takdir yetkisinin daha doğru ve hesap verebilir bir zeminde kullanılması bu damga aracılığıyla desteklenecektir.
- **Eylem 6.4 - Kamu Kurumlarında Yapay Zekâ Uygulamalarının Yaygınlaştırılması:** Yapısal ve iş gücü dönüşümünü hızlandırmak kapsamında gerçekleştirilecek bu eylem, kamu kurum ve kuruluşlarında yapay zekâ uygulamalarının yaygınlaşmasına öncülük eden projelerin hayata geçirilmesine yöneliktir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2024: 11). Tüm kamu kuruluşlarının dahil edildiği bu eylem aracılığıyla yapay zekâ destekli sistemler geniş veri analizleri yaparak kamu yöneticilerine karar alma süreçlerinde objektif ve bilimsel alternatifler sunacaktır.
- **Yapay Zekâ Entegrasyonuna İlişkin İlkelerin Belirlenmesi:** Yapay zekâ teknolojilerinin entegrasyonu ile takdir yetkisinin daha şeffaf ve hesap verebilir hale getirilmesi, karar alma süreçlerinde tarafsızlık, ölçülülük, emniyet ve güvenlik gibi temel yapay zekâ ilkelerinin benimsenmesi hedeflenmektedir. Bu ilkeler çerçevesinde yapay zekâ destekli sistemler idareye tanınan takdir yetkisinin kullanıldığı durumlarda alternatif senaryolar sunarak daha nesnel ve bilimsel bir karar alma süreci oluşturacaktır. *Ölçülülük* ilkesine göre, YZ sistemleri meşru amaçlar doğrultusunda kullanılmalı ve bağlama uygun olmalıdır. *Emniyet ve güvenlik* ilkesi, insan ve çevrenin güvenliğini sağlamak amacıyla yapay zekâ sistemlerinin yaşam döngüsü boyunca güvenli ve sağlam bir şekilde çalışmasını gerektirmektedir. *Tarafsızlık* ilkesine göre, yapay zekâ sistemleri hukukun üstünlüğüne ve temel haklara uygun şekilde geliştirilerek ayrımcılığa neden olmamalıdır. *Mahremiyet* ise Yapay zekâ sistemlerinde kullanılan verilerin gizliliğinin korunması ve kişisel verilerin izlenebilirliğinin sağlanması anlamına gelmektedir. *Şeffaflık ve açıklanabilirlik* ilkesi, yapay zekâ sistemlerinin karar alma süreçlerinin paydaşlar tarafından anlaşılabilir ve

denetlenebilir olmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Son olarak, *sorumluluk ve hesap verebilirlik* ilkesi, yapay zekâ sistemlerinin düzgün işleyişinden sorumlu olan aktörlerin etik ve yasal sorumluluklarını yerine getirmelerini zorunlu kılmaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2021, 60-61).

- **Hukuki ve Etik Sınırların Belirlenmesi:** Yapay zekâ sistemlerinin karar alma süreçlerine entegrasyonu sırasında etik ve hukuki sınırların net bir şekilde belirlenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Yapay zekâ hukukun üstünlüğü ve kamu yararına uygun olarak çalışması büyük önem taşımaktadır. Yapay zekâ destekli karar alma sistemlerinin yaygınlaştırılması, kamu yöneticilerine hukuki sorumluluklarının daha net belirlenmesini de beraberinde getirmektedir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2021, 14-15).

Gerçekleştirilen bu atılımlar, yapay zekâ destekli takdir yetkisinin Türk kamu yönetiminde uygulanabilirliğine verilen önemi gözler önüne seren somut adımlar olarak değerlendirilebilir. Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025 ve ilgili eylem planları, Türkiye’de idari süreçlerin daha etkin, şeffaf ve hesap verebilir hale gelmesini sağlamak amacıyla yapay zekâ uygulamalarının yaygınlaştırılmasına özel bir önem atfetmektedir. Yapay takdir yetkisi, kamu yönetiminde karar alma süreçlerini yalnızca hızlandırmakla kalmamakta, aynı zamanda bu süreçleri daha nesnel ve veri temelli bir zemine oturtturarak keyfi kararların önüne geçilmesini sağlamaktadır. Türk kamu yönetimi, teknoloji tabanlı bu sistemler sayesinde kararların daha bilimsel ve toplumsal yararı gözetilen bir çerçevede alınmasını hedeflemekte olup, yapay takdir yetkisinin kamu hizmetlerinin kalitesini artırmadaki rolüne giderek daha fazla önem vermektedir.

Türk kamu yönetiminde çeşitli alanlarda uygulanabilecek yapay zekâ destekli takdir yetkisi, geleneksel süreçlerdeki insan faktöründen kaynaklanan eksiklikleri ve subjektif kararları minimize etmeye yönelik önemli bir adım olarak görülmektedir. Yapay zekâ ve büyük veri analitiği gibi teknolojilerle desteklenen bu süreçler, kamu yönetiminde şeffaflığı artırmak, adalet ve eşitlik ilkelerine uygun kararlar almak ve kamu kaynaklarının daha etkin kullanımını sağlamak gibi çeşitli avantajlar sunmaktadır. Aşağıdaki tablo, Türk kamu yönetiminde yapay takdir yetkisinin potansiyel kullanım alanlarını ve bu alanlardaki geleneksel süreçlerle karşılaştırmasını detaylandırmaktadır:

Tablo 2: Türk Kamu Yönetimi’nde Yapay Takdir Yetkisinin Potansiyel Kullanım Alanları

	Geleneksel Süreç (Türkiye)	Yapay Takdir Yetkisi
İmar İzni ve Şehir Planlama Kararları	Bu kararlar belediyeler ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yerel ihtiyaçlara göre yapılmaktadır. Ancak ilgili süreç ve kararların yerel gereksinimlerle tam anlamıyla örtüşmeme ihtimali söz konusudur.	Algoritmalarla; demografik veriler, çevresel etki analizleri ve ulaşım ağları dikkate alınarak imar ve şehir planlama kararları optimize edilebilir. Bu sayede daha adil, stratejik ve sürdürülebilir şehirleşme sağlanabilir.
Vergi Muafiyeti Kararları	Muafiyet kararları, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yatırımcıların taleplerine ve bölgesel kalkınma politikalarına göre belirlenmektedir. Ancak bu kararların isabet oranı değişkenlik gösterebilir.	Algoritmalarla; yatırım performansı, bölgesel istihdam potansiyeli ve ekonomik veriler analiz edilerek vergi muafiyeti kararları daha şeffaf ve verimli şekilde yönetilebilir. Böylece kalkınma hedeflerine daha kolay ulaşılabilir.
Sosyal Yardım ve Destek Programları	Bu yardımlar ve programlar Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve yerel yöneticilerin değerlendirmelerine ve dayalı olarak sağlanmaktadır. Ancak ihtiyaç sahibi kişilerin/hanelerin tespiti ve ilgili	Algoritmalar başvuruları ihtiyaç, gelir ve demografik veriler temelinde analiz ederek sosyal yardımları önceliklendirebilir. Bu süreç yardımların daha etkili dağıtılmasına katkı sağlayabilir.

Teknoloji Tabanlı Karar Alma Modeli Olarak Yapay Takdir Yetkisi: Türk Kamu Yönetimi İçin Bir Değerlendirme

	yardımların ulaşması süreçlerinde aksaklık yaşanma ihtimali söz konusudur.	
Kamu İhaleleri Değerlendirmesi	Kamu ihaleleri Kamu İhale Kurumu tarafından tekliflerin uzmanlarca değerlendirilmesiyle yapılmaktadır. Ancak tekliflerin objektif ve tarafsız bir şekilde değerlendirilememesi ya da teknik yeterliliklerin göz ardı edilmesi riski bulunmaktadır.	Algoritmalar teklifleri teknik yeterlilik ve maliyet etkinliğine dayalı olarak değerlendirerek kamu ihalelerinin daha şeffaf, nesnel ve isabetli bir şekilde sonuçlanmasına katkı sağlayabilir.
Kamu Görevlilerinin Terfi ve Atamaları	Kamu görevlilerinin terfi ve atamaları, performans değerlendirmeleri ile yapılmasına karşın kişisel ilişkiler ve yönetici tercihlerinin etkili olduğu durumlar da olabilmektedir.	Yapay zekâ tabanlı performans ölçüm sistemleri, liyakat esasına dayalı olarak kamu görevlilerinin terfi ve atamalarının daha adil yapılmasını sağlayabilir. Performans göstergeleri, iş verimliliği ve geçmiş başarılar nesnel şekilde değerlendirilebilir.
Doğal Afet Yardımlarının Dağıtımı	Afet yardımları AFAD ve yerel otoriteler tarafından genellikle kriz anında acil ihtiyaçlara göre dağıtılmaktadır. Ancak kriz anından kaynaklanabilecek önceliklendirme sorunları yaşanabilir.	Algoritmalara afet bölgelerindeki hasar tespiti, nüfus yoğunluğu ve bölgenin ihtiyaçları gibi veriler girilerek yapılacak yardımların önceliklendirilmesi daha hızlı ve isabetli analiz edilebilir.
Çevre Koruma ve Doğa Tahribatı Önlemleri	Çevre koruma politikaları, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından çevre yasaları ve uzman görüşlerine dayanarak yürütülmektedir. Ancak doğa tahribatının tespiti ve telafisi hususundaki görüşler subjektif veya isabetsiz olabilir.	Algoritmalara çevresel risklerin, kirlilik seviyelerinin ve biyolojik çeşitlilik verilerinin girilmesi, çevre koruma önlemlerinin daha stratejik ve etkili bir şekilde uygulanmasını sağlayabilir. Bu sayede çevresel sürdürülebilirlik artabilir.
Trafik Düzenlemeleri	Trafik düzenlemeleri, trafik yoğunluğuna ve kaza istatistiklerine dayalı olarak Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından belirlenmektedir. Ancak verilere ve istatistiklere dayalı karar alma süreçlerinde gözden kaçan hususlar söz konusu olabilmektedir.	Yapay zekâ destekli trafik yönetim sistemleri, risk faktörlerini analiz edebilir, gerçek zamanlı verilerle trafik akışını optimize edebilir, böylece trafik sıkışıklıkları ve kazalar azaltılabilir. Akıllı sinyalizasyon sistemleri ile trafik düzenlemeleri daha verimli hale getirilebilir.
Mülkiyet Kamulaştırması	Kamulaştırma kararları, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından kamu yararına uygun projeler doğrultusunda alınmaktadır. Ancak mülk sahiplerinin özellikle bedel hususunda haklarının tam olarak korunamaması ve adil bir değerlendirme yapılamaması sorunları söz konusu olabilir.	Veriye dayalı yapay zekâ algoritmalarıyla mülk değerleri daha doğru analiz edilebilir ve mülk sahiplerine yapılacak ödemeler/tazminatlar daha adil bir şekilde belirlenebilir.
Kültürel ve Sanatsal Destekler	Kültürel ve sanatsal destekler, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından projelerin toplumsal faydasına göre sağlanmaktadır. Ancak projelerin gerçek toplumsal etkileri konusunda önceliklendirme hataları veya yanlışlar olabilir.	Yapay zekâ ile kültürel projelerin topluma olan katkısı analiz edilerek desteklerin daha isabetli ve öncelik odağında odaklı dağıtılması sağlayabilir. Böylelikle sanatsal ve kültürel projelere yönelik kaynakların daha etkin kullanılması söz konusu olabilir.
Vatandaşlığa Kabul Kararları	Vatandaşlığa kabul kararları, Göç İdaresi Başkanlığı tarafından başvuru sahibinin uyum ve katkı düzeyine göre belirlenmektedir. Ancak karar süreçlerinin yüzeysel incelemelerle tamamlanabilme ihtimali vardır.	Yapay zekâ ile başvuru sahiplerinin uyum süreçleri ve katkı potansiyelleri daha derinlemesine analiz edilebilir. Risk faktörü analiziyle vatandaşlık başvurularının daha güvenli ve adil bir şekilde sonuçlanması sağlanabilir.
Tarım Desteklerinin Belirlenmesi	Tarım destekleri, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından çiftçilerin ihtiyaçlarına göre belirlenmektedir. Ancak bölgesel ve ekonomik verilerde gözden kaçırılan hususlar olabilir.	Yapay zekâ ile tarımsal üretim, iklim koşulları ve bölgesel ekonomik veriler analiz edilerek tarım teşviklerinin daha etkin dağıtılmasını sağlayabilir. Bu sayede

İstihdam Teşvik Programları	İstihdam teşvikleri, İŞKUR tarafından iş gücü piyasasının ihtiyaçlarına göre belirlenmektedir. Ancak kişisel değerlendirmelerde bölgesel farklar ve işsizlik oranlarının yeterince dikkate alınmama ihtimali söz konusudur.	tarımsal potansiyele paralel olarak üretkenlik artırılabilir. Yapay zekâ ile veriye dayalı bölgesel işsizlik oranları ve iş gücü dinamikleri derinlemesine analiz edilebilir. Böylelikle istihdam teşvikleri daha verimli hale getirilebilir.
------------------------------------	---	--

Kaynak: Tablo yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Yapay takdir yetkisi, Türk kamu yönetiminde tabloda bahsi geçen birçok alanda geleneksel yöntemlere göre daha nesnel, veriye dayalı ve hızlı kararlar alınmasına olanak sağlamaktadır. Bu süreç, kamu hizmetlerinin daha etkin sunulmasını, kaynakların daha verimli kullanılmasını ve kamu yönetiminde adalet ve eşitlik ilkelerinin daha iyi gözetilmesini mümkün kılmaktadır. İmar izinlerinden sosyal yardımların dağıtımına, kamu ihale değerlendirmelerinden çevre koruma politikalarına kadar geniş bir yelpazede kullanılabilen yapay takdir yetkisi, kamu yönetiminde şeffaflık ve hesap verebilirliği artırarak, vatandaşların güvenini güçlendiren önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır. Yapay zekâ teknolojilerinin bu süreçlerde daha yaygın kullanılması, gelecekte kamu yönetiminin daha etkin, adil ve sürdürülebilir hale gelmesine katkı sağlayacaktır.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kamu yönetimi alanında uzun süredir devam eden reform ve dönüşüm hareketlerinde, teknolojinin ve dijitalleşmenin etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Diğer yandan kamu hizmetlerinin daha etkin, şeffaf ve vatandaş odaklı hale getirilmesi hedefi bu reform ve dönüşüm süreçlerinin temelini oluşturmaktadır. Dijitalleşme ve teknolojik yenilikler, kamu kurumlarının işleyişini iyileştirmekte, karar alma süreçlerini daha verimli hale getirmekte ve bürokrasiyi azaltmaktadır. Bu bağlamda teknoloji tabanlı uygulamalar, yalnızca hizmet sunumunu dönüştürmekle kalmamış, aynı zamanda kamu yönetiminin temel işlevlerine ve yönetim süreçlerine yeni bir boyut kazandırmıştır. Bu yeni boyutlardan biri de kamu yönetiminde tartışılabilir konulara konu olabilen takdir yetkisi kavramının yapay zekâyla ilişkilendirilmesidir. Bu doğrultuda dünyada çeşitli kamu kuruluşlarında yapay takdir yetkisi uygulamaları geliştirilmiş ve karar alma süreçlerinde etkin bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Türk kamu yönetiminde de stratejik belgelerle ilgili süreçlere ilişki entegrasyon çabaları söz konusudur. Bu kapsamda Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025 ve 2024-2025 Eylem Planları kapsamında önemli bir dönüşüm süreci olarak değerlendirilmektedir. Bu stratejik belgeler, yapay zekâ destekli takdir yetkisi uygulamalarının kamu yönetimindeki karar alma süreçlerine nasıl entegre edileceğine dair somut hedefler içermekte olup, yapay zekâ teknolojilerinin etkin kullanımı ile şeffaflık, hesap verebilirlik ve nesnellik gibi temel yönetim ilkelerinin güçlendirilmesini amaçlamaktadır. Yapay zekâ destekli sistemlerle veriye dayalı karar alma süreçlerinin iyileştirilmesi kamu yöneticilerine daha bilimsel ve objektif alternatifler sunarken, bu sistemlerin yaygınlaştırılması ile idari kararların şeffaflığı ve hesap verebilirliği güvence altına alınmaya çalışılmaktadır. Ayrıca bu stratejik belgelerde ifade edilen "Güvenilir Yapay Zekâ Damgası" uygulaması ile yapay zekâ destekli sistemlerin güvenilirliğine ve denetlenebilirliğine yönelik vurgular oldukça kıymetlidir.

Bu çalışmada, teknoloji tabanlı karar alma modeli olarak yapay takdir yetkisinin Türk kamu yönetiminde nasıl uygulanabileceği üzerine kapsamlı bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışma bulguları yapay takdir yetkisinin kamu yönetiminde birçok alanda kullanılabileceğini ve özellikle karar alma süreçlerinde hız, verimlilik ve nesnellik sağlama bakımından önemli katkılar sunabileceğini göstermektedir. İmar izinlerinden sosyal

yardımlara, vergi muafiyetlerinden kamu ihalelerine kadar geniş bir yelpazede bu teknoloji tabanlı sistemlerin kullanımı, kamu hizmetlerinin kalitesini ve vatandaş memnuniyetini artırma potansiyeli taşımaktadır. Bununla birlikte yapay takdir yetkisinin hukuki ve etik boyutları da dikkatle ele alınmalıdır. Yapay zekâ teknolojilerinin kullanımı sırasında veri güvenliği ve kararların izlenebilirliği gibi konularda belirli standartların oluşturulması ve bu sistemlerin denetlenebilirliğinin sağlanması büyük önem arz etmektedir. Bu çerçevede Türkiye'de yapay takdir yetkisi kullanımına altyapı oluşturabilecek nitelikteki stratejik belgeler ve eylem planları, bu teknolojilerin kamu yönetimine entegrasyonunu kolaylaştıracak önemli adımlar olarak değerlendirilmektedir. Sonuç olarak yapay takdir yetkisi, Türk kamu yönetiminde idari süreçleri modernleştirme potansiyeline sahip yardımcı bir stratejik araç olarak öne çıkmaktadır. Yapay zekâ destekli takdir yetkisinin, kamu yararına hizmet eden sürdürülebilir politikaların hayata geçirilmesinde oynayacağı rol kamu yönetiminin gelecekte daha dinamik, şeffaf ve etkili bir yapıya kavuşmasına katkıda bulunacaktır.

Kaynakça

- Akburaklı, N. F. (2021). Yapay Zekânın İdarenin Takdir Yetkisi ve Karar Alma Mekanizmalarına Etkisi. *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, (20), 77-97.
- Bengio, Y. (2009). Learning Deep Architectures For AI. *Foundations And Trends® In Machine Learning*, 2(1), 1-127.
- Bulut, M. (2018). Kamu Görevlileri Disiplin Hukukunda Kanunilik İlkesini Yeniden Düşünmek. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, (12).
- Chen, T., Ran, L., & Gao, X. (2019, June). AI İnnovation For Advancing Public Service: The Case Of China's First Administrative Approval Bureau. In *Proceedings of the 20th Annual International Conference on Digital Government Research* (pp. 100-108).
- Çağlayan, R. (2019). *İdare Hukuku Dersleri* (7. Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi.
- Çamur, Ö. (2020). Kamu Yönetiminde Kamu Yararının Gerçekleştirilmesinde Adaletin Önemi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 605-614.
- Dinçkol, H. A. (2013). İdari Yargı'da Hâkimin Takdir Yetkisinin Denetlenmesi. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 19(2), 1567-1594.
- Federal News Network, (2023). "DoD unveils responsible AI toolkit" <https://federalnewsnetwork.com/defense-news/2023/11/dod-unveils-responsible-ai-toolkit/> Erişim Tarihi: 21.10.2023
- Forst, B., & Bushway, S. (2010). Discretion, rule of law, and rationality. In *Conference on The Past and Future of Empirical Sentencing Research*, Albany, NY. <https://www.albanylawreview.org/article/69569-managing-miscarriages-of-justice-from-victimization-to-reintegration/attachment/145741.pdf>. Erişim Tarihi: 14.10.2024, 1-49.
- Goodfellow, I., Pouget-Abadie, J., Mirza, M., Xu, B., Warde-Farley, D., Ozair, S., ... & Bengio, Y. (2014). Generative adversarial nets. In *Advances in neural information processing systems* (pp. 1-9).
- Gülener, S. (2011). Yargı bağımsızlığını güçlendirici bir mekanizma olarak yargısal hesap verebilirlik ve Türk yargı sistemi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(2), 215-252.

- He, K., Zhang, X., Ren, S., & Sun, J. (2016). Deep residual learning for image recognition. In Proceedings of the IEEE conference on computer vision and pattern recognition (pp. 770-778).
- Hinton, G. E., Osindero, S., & Teh, Y. W. (2006). A fast learning algorithm for deep belief nets. *Neural computation*, 18(7), 1527-1554.
- Hochreiter, S., & Schmidhuber, J. (1997). Long short-term memory. *Neural computation*, 9(8), 1-32.
- Kalabalık, H. (1997). İdare hukukunda takdir yetkisi kavramı ve benzer kurumlarla karşılaştırılması. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(2), 205-232.
- Karatepe, Ş. (1991). İdarenin Takdir Yetkisi. *Türk İdare Dergisi*, 63(392), 63-121.
- Kerasidou, C. X., Malone, M., Daly, A., & Tava, F. (2023). Machine learning models, trusted research environments and UK health data: ensuring a safe and beneficial future for AI development in healthcare. *Journal of Medical Ethics*, 49(12), 838-843.
- LeCun, Y., Bottou, L., Bengio, Y., & Haffner, P. (1998). Gradient-based learning applied to document recognition. *Proceedings of the IEEE*, 86(11), 2278-2324.
- Obermeyer, Z., Powers, B., Vogeli, C., & Mullainathan, S. (2019). Dissecting racial bias in an algorithm used to manage the health of populations. *Science*, 366(6464), 447-453.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2021). Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı, Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025, http://www.sp.gov.tr/tr/temel-belge/s/214/Ulusal+Yapay+Zek_+Stratejisi+_2021-2025 Erişim Tarihi: 15.10.2024.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2024). Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı, Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2024-2025 EylemYapay Zekâ Erişim Tarihi: 15.10.2024.
- Seçkin, S., & Üstün, G. (2015). İdari İşlemlerde Takdir Yetkisi ve Gereke İlkesi. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 21(2), 509-534.
- Spiceworks, (2022). "What is super artificial intelligence (ai)? definition, threats, and trends" <https://www.spiceworks.com/tech/artificial-intelligence/articles/super-artificial-intelligence/> Erişim Tarihi: 27.09.2023
- Tetik, A. T. (2017). Hukuk Devleti İlkesi Bağlamında Takdir Yetkisi ve Yerindelik Denetimi İlişkisi. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25(2), 249-276.
- US CBP, (2020). U.S. Customs and Border Protection. "CBP's Vision and Strategy 2025." <https://www.cbp.gov/document/publications/u-s-customs-and-border-protection-strategy-2020-2025> Erişim Tarihi: 12.10.2023
- Vaba Eesti Sõna. (2020). "Tallinn Digital Summit 2023: Technology Is to Empower Societies", <https://www.vabaeestisona.com/tallinn-digital-summit-2023-technology-is-to-empower-societies/> Erişim Tarihi: 27.09.2023
- Yayla, Y. (1964). İdarenin Takdir Yetkisi. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 30(1-2), 201-211.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde BİİBFAD Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.

Yazar Katkıları: Çalışmada konunun belirlenmesi, literatür ve verilerin toplanması, veri analizi ve raporlama bölümlerinde iki yazarın katkıları eşittir.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Teşekkür: Gösterdikleri yoğun ilgi ve emeklerinde dolayı BİİBFAD Dergisi Editör Kurulu'na ve sağladıkları katkılarında dolayı hakemlere teşekkür ederiz.

*Artificial Discretion as a Technology-Based Decision Making Model: An
Assessment for Turkish Public Administration*

Extended Abstract

Aim: The main objective of this study is to investigate how the integration of artificial intelligence (AI) systems can enhance the use of discretionary powers in Turkish public administration. The research specifically examines the potential of AI to improve decision-making processes by making them data-driven, objective, transparent, and timely. The study focuses on how AI technologies are being applied to public decision-making processes, as described in Türkiye's 2021-2025 National AI Strategy and 2024-2025 Action Plan, which aim to improve the efficiency of public services through AI integration.

Method(s): This study adopts a descriptive research approach combining literature review and case studies to identify key areas where AI-driven decision-making models can be effectively implemented in Turkish public administration. Comparative analysis between traditional and AI-based discretionary decision-making processes is at the core of the methodology. Tables and examples are used to present detailed comparisons of the two approaches, emphasizing differences in terms of speed, objectivity, transparency, and accountability. This analysis demonstrates how AI-based systems can increase the sensitivity and consistency of public administration decision-making. The study also examines the existing legal and ethical frameworks governing the use of AI in Türkiye.

Findings: The findings of the study reveal that AI-based discretionary systems have significant potential to improve transparency, efficiency, and fairness in public administration decisions. Traditional discretionary decision-making, although flexible, has the potential to lead to arbitrary or biased decisions due to its reliance on human judgment. In contrast, AI systems minimize these risks by providing standardized solutions based on comprehensive data sets. These systems ensure consistency across similar cases, a challenge often seen in human decision-making processes, and significantly speed up administrative processes.

In certain sectors such as urban planning, tax exemptions, social assistance distribution, and public safety, AI can improve the quality of decision-making by analyzing large amounts of demographic, environmental, economic, and social data. For example, AI systems optimize urban planning decisions and conduct eligibility assessments for tax exemptions in line with regional development goals. In social assistance programs, AI facilitates the efficient and accurate allocation of resources and ensures that aid reaches the most vulnerable populations more quickly. In the public safety arena, AI helps law enforcement agencies identify security threats and develop proactive responses based on real-time data analysis.

However, the study also highlights the need to address ethical and legal concerns surrounding the use of AI in public administration. Issues such as data privacy, risk of discrimination, and ensuring accountability are critical to the responsible deployment of AI systems. The study notes that while AI technologies offer significant advantages, they should be carefully regulated to prevent misuse, especially in sensitive areas of public decision-making. Clear guidelines and oversight mechanisms aligned with the principles of fairness, transparency, and legal compliance are needed to govern the integration of AI.

Conclusion and Discussion: To conclude, this study suggests that the adoption of AI-driven discretionary systems in Turkish public administration has great potential to transform decision-making processes. By making these processes more transparent, efficient, and objective, AI technologies can overcome the challenges associated with traditional discretion, such as bias, inefficiency, and lack of accountability. The integration of AI into public

administration is not just a technological upgrade, but also as a fundamental change in governance practices that can enable more effective and equitable public service delivery.

The research contributes to the growing literature on AI in public administration and provides practical insights into how AI can be applied to improve governance in Türkiye. It provides a foundation for future studies on the subject, particularly in terms of developing best practices for the ethical and effective use of AI in public decision-making processes. As Türkiye continues to develop its AI capabilities, it is important that the country also prioritizes the establishment of comprehensive legal and ethical frameworks to ensure the responsible use of AI.